

■ Kaislības ap "Valdemāra centru"

Ingūna Rībena

1995. gada 28. novembrī Rīgas dome pieņem lēmumu "Par Rīgas pilsētai piederošā zemes gabala Rīgā, K. Valdemāra ielā (19. grupa, Nr. 82), nostiprināšanu zemesgrāmatā uz Rīgas pilsētas vārda, kura 3. punkts skan: "Apstiprināt .. apbūves koncepciju atbilstoši arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādātajam skices projektam, paredzot tajā piecstāvu vai sešstāvu biroja ēku starptautiskā uzņēmējdarbības centra vajadzībām, kurā būs pilsētas nozīmes sabiedriskās telpas ne mazāk kā 500 m platībā." Lielākajai daļai domnieku nav skaidrs – kāda gan nepieciešamība lēmumam, kas uzdod veikt vienīgi tehnisku procesu – zemes ierakstīšanu Zemesgrāmatā (lēmuma nosaukums) –, kabināt klāt rindkopu par "arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādāto skices projektu", dažiem pat rodas aizdomas, ka 3. punkta veidā tiek iemests čemodāns aizejošā vilcienā, lai pēc tam ar visām tiesībām skrietu tam pakal un blautu – "manas mantas! manas mantas!". Tomēr visiem pieredze nav tik samaitāta, un arī Pilsētas attīstības departaments (turpmāk PAD) ir tikai nesen dibināts, un vēl nav iemesla apšaubīt tā it kā labos centienus – tāpēc pēc laika, otrajā balsojumā, šis lēmums tiek pieņemts sākotnējā redakcijā.

(Nepaies ilgs laiks – pēc diviem mēnešiem situācija mainīsies –, un PAD direktora J. Paegles nesavtīgo centību un vēlēšanos vienmēr un visur izdarīt vairāk nekā vajadzīgs vairs nenovērtēs ne Rīgas domes domnieki, ne pat pilsētas mērs Māris Purgailis. Vēl vairāk – Paegles kungs tiks pārprasts pat tiktāl, ka par līdzīga lēmuma uzrakstīšanu – "par naftas produktu

termināla kompleksa Rīnūžos ielu sarkano līniju apstiprināšanu ostas teritorijā", kurā neatkarīgi no lēmuma nosaukuma visa sarkano līniju ietvertā teritorija jau būs sadalīta konkrētās parcelēs – kura nu kuram naftas koncernam – un vēl klāt pielikts konkrēts arhitekta birojs (šoreiz J. Pogas), kas to visu projektēs, – saņems Rīgas domes vadības izteiktu rājienu. Bet tas nu tā – cita nauda, citi mērogi.)

Kamēr rit darbi pie zemes gabala K. Valdemāra ielā (19. grupa, Nr. 82) ierakstīšanas Zemesgrāmatā, domniece Ingūna Rībena, pēc izglītības arhitekta – un tiem jau, kā zināms, iztēle darbojas visos virzienos –, paturēdama prātā Mērfija likumu – "Ļaujiet notikumiem risināties, tiem ir tieksme virzīties no sliktākā uz vēl sliktāko", pamanās ne tikai uzrakstīt, bet pat, pārstāvēdama opozīcijas frakciju, panākt pozitīvu balsojumu lēmumā Nr. 3122 "Par arhitektoniskiem un pilsētībūvnieciskiem risinājumiem Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā" – tas notiek 1996. gada 23. aprīlī, Jurģos, – kas nosaka, ka "pasūtītājam (neatkarīgi no pasūtītāja juridiskā statusa), kurš plāno veikt arhitektoniskas vai pilsētībūvnieciskas izmaiņas Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā, tas jādara, izsludinot atklātu konkursu..." (un tālāk gari noteikumi Nr. 56 (prot. Nr. 88, 19 §) – kad, kur un kā tas darāms). Paldies Dievam, ka kultūras ministra Jāņa Dripes redakcijā LR Ministru kabinets jau 1995. gada 7. novembrī pieņēmis "Noteikumus par kārtību, kādā organizējami būvprojektu un teritoriālpilnošanas projektu skiču konkursi".

Valdemāra/Elizabetes ielu stūris nenoliedzami ir pilsētas vēsturiskā centra teritorija.

Aste blukī. Redzēsīm.

1996. gada 2. jūlijā Rīgas domē tiek pieņemts lēmums Nr. 3491 "Par kopuzņēmuma "Valdemāra centrs" izveidošanu, ieguldot Rīgas pilsētai piederošo ze-

mes gabalu K. Valdemāra ielā Nr. 21".

Viss notiek. "Rīgas dome nolēmj piedalīties kopuzņēmuma "Valdemāra centrs" izveidošanā, nodibinot sabiedrību ar ierobežotu atbildību, vienojoties, ka Rīgas domei pieder 28 daļas no sabiedrības 200 daļu kopīgā skaita. Pilsēta iegulda a/s "Valdemāra centrs" statūtu fondā zemes gabalu 2274 m platībā, kura vērtība saskaņā ar Latvijas zemes kadastra centra novērtējumu ir 191,9 Ls/m (Ls 436 382)."

Ar šā paša lēmuma 4. punktu (lēmumu gatavojis PAD tās direktora J. Paegles personā) J. Paegles kungs pilnvaro sevi pārstāvēt Rīgas domei piederošās daļas kopuzņēmuma valdē. Lai tā būtu. Domei nav iebildumu.

Tomēr skaisto, silto 2. jūlija vakaru Paegles kungs nepavada liksmībā par kārtējo (jau neskaitāmo kopš šā sasaukuma domes darbības uzsākšanās) iekaroto virsotni (piedodiet – valdi). Viņš strādā, lai jau nākamajā – saulainajā 3. jūlijā – ritā Pilsētas attīstības komitejas sēdes darba kārtības 3. punktā cīnītos "Par grozījumiem Rīgas domes 23. 04. 1996. lēmumā Nr. 3122 "Par arhitektoniskiem un pilsētībūvnieciskiem risinājumiem Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā". Sēdes materiālos nav dokumentēta teksta, ar kuru paredzēts mainīt lēmumu Nr. 3122, jo pēc izpildinstitūciju pieredzes jau zināms – padod tik priekšā tiem domniekiem – lēmējīnstitūcijai – jebkādu papīru, aizrunāsies tiktāl, ka ne tikai ratu riteņos sprunguļus sabāzīs (Paegles kunga iemīļots teiciens), bet var vēl vispār zirgu par ratiem pataisīt. Bet skanēja grozītais/papildinātais lēmums tā: "Noteikt, ka pasūtītājam .. kurš plāno veikt arhitektoniskas vai pilsētībūvnieciskas izmaiņas Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā par pašvaldības budžeta līdzekļiem, tas jādara, izsludinot atklātu konkursu" (un tālāk pēc

teksta, papildinājums izcelts).

Šajā ekonomiskajā situācijā CELTS?!? un vēl par pilsētas BUDŽETA?!? līdzekļiem tuvāko 10 gadu laikā Rīgā netiks nekas! Tas nu ir skaidrs pat domes garderbīstībai. Tomēr Pilsētas attīstības komiteja ar tās priekšsēdētāju Anriju Brenčānu priekšgalā (kaut gan pirms diviem mēnešiem lēmums Nr. 3122 tika iesniegts kā Attīstības komitejas, nevis individuāli domnieces I. Rībenas sagatavots – tam ir svars!) – tātad komiteja nobalso PAR! šo labojumu – galu galā ir karsts, pēc dažām dienām sākas domes vasaras brīvdienas, domes un vairāki komitejas locekļi jau šobrīd kavējas kaut kur pie ūdeņiem vai ziedošās pļavās. Tiešām, tāds bezgaiss un sutīgums pilsētas centrā, ka komitejas locekle I. Rībena zaudē humora izjūtu, – un tas ir nopietni.

Tik nopietni, ka pie toreizējā pašvaldību valsts ministra Ernesta Jurkāna, kurš it kā esot "grozījuma" nepieciešamības autors, kopā tiek pulcīnāti Attīstības komitejas vadītājs A. Brenčāns, pilsētas galvenais arhitekts G. Asaris, Vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks G. Baumanis (neierodas), Arhitektu savienības priekšsēdētājs J. Lejnīks, RTU profesors J. Krastiņš un domniece I. Rībena. Visi ir spiesti vienoties kompromisā.

Vasaras beigās – 1996. gada 27. augustā – Rīgas dome pieņem lēmumu "Par grozījumiem Rīgas domes 23. 04. 1996. lēmumā Nr. 3122", kas vārdus "par pašvaldības budžeta līdzekļiem" aizvieto ar tekstu "izlietojot vai ieguldot valsts vai Rīgas pašvaldības līdzekļus vai īpašumu".

Vismaz fiziskas un juridiskas personas, ja tām pieder vai ja tās nopirks zemi pilsētas vēsturiskā centra robežās, nu varēs būvēt uz nebēdu pēc savas gaumes un līdzības un, protams, par saviem līdzekļiem. Mūsu jaunbagātnieki

taču ir tādi smalka stila un izsmalcinātas gaumes pravieši, un ārvalstu investoriem, bez šaubām, nav augstākas ieinteresētības kā vien nesavtīgas rūpes par Rīgas kultūrvēsturiskā mantojuma tālāku izkopšanu. Bet "Valdemāra centram" – tam nu tomēr nāksies arhitektonisko ideju izvēlēties atklāta konkursa ceļā, vismaz spēkā esošā likumdošana to pieprasa.

Pēdējais izgājiens.

1996. gada 19. novembrī 14. 00 Arhitektūras pārvaldē PAD direktors J. Paegle rīko Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejas un Pilsētībūvniecības padomes kopīgu sēdi un pats arī to vada – pilsētas galvenais arhitekts Gunārs Asaris atrodas slimnīcā. Sēdes darba kārtībā vajadzētu apspriest arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādāto (turklāt vairākos variantos, ar maketiem M 1:200) "Valdemāra centra" projektu. Sirsnīgi. Tomēr ne velti gandrīz pirms gada čemodāns tika iemests aizejošajā vilcienā! Pēdējā cerība uz kolektīvo (bez)atbildību.

Pilsētībūvniecības padomes locekļi – Latvijas arhitektūras promīnences – un pārējie bezgalīgi diskutē par tēmu – vajag vai nevajag konkursus, lai gan tas ir vienīgais, par ko varētu arī nediskutēt un netērēt laiku, gluži vienkārši – viss jau ir POST FACTUM.

Un te nu beidzot pār domnieci I. Rībenu nāk atklāsmes gaisma un viņa fiziski izjūt sevi kā Montmorensiju Haimārketas universālveikala priekštelpā, kur sākotnēji "mastīfs, viens vai divi kolliji, sanbernārs, daži dzinējsuņi un ņūfaundlendieši, aitu suns, franču pūdelis ar kupli spalvotu galvu un noplukušu vidukli, bulldogs, vairākas levretes vidējas žurkas lielumā un pāris Jorkšīras sētas suņu sēdēja pacietīgi, rātni un domīgi. Miers un klusums valdīja vestibīlā. Telpā līdinājās rāmuma, rezignācijas un maigu skumju gars..." Un tālāk – visiem zināmais trācis, līdz "visi suņi ciniņās tā, it kā no iznāku-

ma būtu atkarīga viņu dzīvības un īpašuma glābšana".

Kādi konkursi? Kāda atklātība? Kam tas viss vajadzīgs? Lielākā daļa klātesošo daudz vairāk tic iespējamībai nokļūt tuvu varas struktūrām un tādā veidā iegūt pasūtījumus, nekā iespējamībai, piedāvājot augstākās proves arhitektūru, vinnēt konkursos.

Nevajag steidzināt laiku. Nevajag voluntāri iejaukties procesu dabīgajās apītēs. Rīga nav Parīze.

Tomēr nemiera sēkla ir mesta, un sēdes nobeigumā tā arī neizdodas panākt monolītu balsojumu par visu tiesību izstrādāt pilnu "Valdemāra centra" projektu deleģēšanu birojam "Sarma un Norde".

Bet konkurss notika. Nav zināms KAD un KUR tas tika izsludināts – to neizdevās noskaidrot, jo Rīgas domes Informācijas dienesta vadītāja vietniece Laila Ivāna par to neko nezināja, savukārt domniece I. Rībena pat pēc Ziemassvētku brīvdienām vēl nebija redzējusi konkursa nolikumu. Jaungada pirmajās dienās gan tas parādījās un ir saglabājies ar melns uz balta rakstītiem vārdiem: "Konkursa materiālu iesniegšanas termiņš – 1997. gada 14. janvāris." Bet konkursa dalībniekiem jāiesniedz šādi materiāli: abas ielas fasādes, ietverot blakusesošo ēku fasādes (mērogā 1:100), perspektīva vai fotomontāža, ēkas makets (mērogā 1:200) u. c. Tā nekas. Žūrijā no 7 tās locekļiem – trīs arhitekti – G. Baumanis, J. Poga un I. Rībena (ar A. Brenčāna svētību, jo klimats augšējos domes slāņos mainījies). J. Paegle – atbildīgais sekretārs. Kā par nelaimi, Ministru kabineta pieņemtie noteikumi paredz konkursa nolikuma saskaņošanu ar Arhitektu savienību. J. Lejnīka kunga paraksta iegūšana noved pie konkursa materiālu iesniegšanas termiņa pagarināšanas līdz 1997. gada 30. janvārim un konkursa vērtēšanas komisijas pieauguma

par vienu arhitektu – klāt nāk Andris Purviņš – LAS valdes loceklis.

K. Valdemāra ielā 3 tiek iesniegti 7 priekšlikumi. Ar novēlošanos – nevis paredzētajā 14. februārī, bet 10. martā – sanāk konkursa komisija 5 (no 8) cilvēku sastāvā – A. Brenčāns, A. Purviņš, J. Poga, S. O. Osters (*Stig Olof Oster – Skanska International Building AB* direktors – sirsnīgs virs, celtnieks) un I. Rībena (klātesot arī atbildīgajam sekretāram J. Paeglem), un četri tās pārstāvji (no 5) vienbalsīgi nobalso par labāko atziņi darbu ar devīzi 1827, un – kāds pārsteigums! – tas izrādās arhitektu biroja "Sarma un Norde" iesniegtais konkursa priekšlikums. No balsošanas atturas I. Rībenas kundze, jo savā atzinumā par atklāto konkursu "Valdemāra centrs", kas iesniegts J. Paegles kungam kā konkursa organizatoram un komisijas atbildīgajam sekretāram, bez jau iepriekšpieminēto konkursa organizatorisko nepilnību uzskaitīšanas un netaktiskā atgādinājuma, ka nolikums par konkursa nepieciešamību domē bija pieņemts jau 23. aprīlī, vēl atļaujas paust uzskatu, ka tas viss ticis darīts apzināti, lai vulgarizētu un profanētu pašu konkursa ideju.

Bet no 7 iesniegtajiem konkursa priekšlikumiem arhitektu biroja "Sarma un Norde" piedāvātais darbs tiešām nebija tas sliktākais, kā nekā vingrināšanās pie "Valdemāra centra" projektēšanas turpinājusies ilgāk par gadu. Smagi... bet laimīgi!

Šķiroties žūrijas locekļi vienojās par nepieciešamību sarīkot konkursam iesniegto projektu sabiedrisko skati AS telpās nākamās nedēļas trešdienā, bet – nebūtu domniecei I. Rībenai nejausi laimējies, viņa tā arī neuzzinātu, ka viss klusi un ātri notika jau divas dienas iepriekš – pirmdienas! vakarā – isa J. Paegles kunga uzruna, isa J. Pogas kunga anotācija par darbiem, iss apsveikums no Skankas ierindas līmeņa pārstāvja puses, ziedi uzvarētājiem (klāt nebija ne A. Purviņa, ne A. Brenčāna, pat ne S. O. Osters kunga) un glāze šampanieša. Pasākums beidzās, tā isti nemaz nesācies. Tāpat kā konkurss. Taktikas mākslu J. Paegles kungs ir apguvis, tas nu ir jāatzīst.

P. S. Rakstam pievienoju manā rīcībā esošo arhitekta A. Purviņa vērtējumu konkursam "Valdemāra centrs". Sk. 81. lpp. ■

NAKAMĀ ŽURNĀLA TEMA

MUIŽAS UN PILIS

Zvārtavas pils tagad ir Latvijas Mākslinieku savienības īpašums, kura pilī veic restaurācijas darbus.

■ Kaislības ap "Valdemāra centru"

Ingūna Rībena

1995. gada 28. novembrī Rīgas dome pieņem lēmumu "Par Rīgas pilsētai piederošā zemes gabala Rīgā, K. Valdemāra ielā (19. grupa, Nr. 82), nostiprināšanu zemesgrāmatā uz Rīgas pilsētas vārda, kura 3. punkts skan: "Apstiprināt .. apbūves koncepciju atbilstoši arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādātajam skices projektam, paredzot tajā piecstāvu vai sešstāvu biroja ēku starptautiskā uzņēmējdarbības centra vajadzībām, kurā būs pilsētas nozīmes sabiedriskās telpas ne mazāk kā 500 m platībā." Lielākajai daļai domnieku nav skaidrs – kāda gan nepieciešamība lēmumam, kas uzdod veikt vienīgi tehnisku procesu – zemes ierakstīšanu Zemesgrāmatā (lēmuma nosaukums) –, kabināt klāt rindkopu par "arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādāto skices projektu", dažiem pat rodas aizdomas, ka 3. punkta veidā tiek iemests čemodāns aizejošā vilcienā, lai pēc tam ar visām tiesībām skrietu tam pakal un blautu – "manas mantas! manas mantas!". Tomēr visiem pieredze nav tik samaitāta, un arī Pilsētas attīstības departaments (turpmāk PAD) ir tikai nesen dibināts, un vēl nav iemesla apšaubīt tā it kā labos centienus – tāpēc pēc laika, otrajā balsojumā, šis lēmums tiek pieņemts sākotnējā redakcijā.

(Nepaies ilgs laiks – pēc diviem mēnešiem situācija mainīsies –, un PAD direktora J. Paegles nesavtīgo centību un vēlēšanos vienmēr un visur izdarīt vairāk nekā vajadzīgs vairs nenovērtēs ne Rīgas domes domnieki, ne pat pilsētas mērs Māris Purgailis. Vēl vairāk – Paegles kungs tiks pārprasts pat tiktāl, ka par līdzīga lēmuma uzrakstīšanu – "par naftas produktu

termināla kompleksa Rīnūžos ielu sarkano līniju apstiprināšanu ostas teritorijā", kurā neatkarīgi no lēmuma nosaukuma visa sarkano līniju ietvertā teritorija jau būs sadalīta konkrētās parcelēs – kura nu kuram naftas koncernam – un vēl klāt pielikts konkrēts arhitekta birojs (šoreiz J. Pogas), kas to visu projektēs, – saņems Rīgas domes vadības izteiktu rājienu. Bet tas nu tā – cita nauda, citi mērogi.)

Kamēr rit darbi pie zemes gabala K. Valdemāra ielā (19. grupa, Nr. 82) ierakstīšanas Zemesgrāmatā, domniece Ingūna Rībena, pēc izglītības arhitekta – un tiem jau, kā zināms, iztēle darbojas visos virzienos –, paturēdama prātā Mērfija likumu – "Ļaujiet notikumiem risināties, tiem ir tieksme virzīties no sliktākā uz vēl sliktāko", pamanās ne tikai uzrakstīt, bet pat, pārstāvēdama opozīcijas frakciju, panākt pozitīvu balsojumu lēmumā Nr. 3122 "Par arhitektoniskiem un pilsētībūvnieciskiem risinājumiem Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā" – tas notiek 1996. gada 23. aprīlī, Jurģos, – kas nosaka, ka "pasūtītājam (neatkarīgi no pasūtītāja juridiskā statusa), kurš plāno veikt arhitektoniskas vai pilsētībūvnieciskas izmaiņas Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā, tas jādara, izsludinot atklātu konkursu..." (un tālāk gari noteikumi Nr. 56 (prot. Nr. 88, 19 §) – kad, kur un kā tas darāms). Paldies Dievam, ka kultūras ministra Jāņa Dripes redakcijā LR Ministru kabinets jau 1995. gada 7. novembrī pieņēmis "Noteikumus par kārtību, kādā organizējami būvprojektu un teritoriālpārveidošanas projektu skicē konkursi".

Valdemāra/Elizabetes ielu stūris nenoliedzami ir pilsētas vēsturiskā centra teritorija.

Aste blukī. Redzēsīm.

1996. gada 2. jūlijā Rīgas domē tiek pieņemts lēmums Nr. 3491 "Par kopuzņēmuma "Valdemāra centrs" izveidošanu, ieguldot Rīgas pilsētai piederošo ze-

mes gabalu K. Valdemāra ielā Nr. 21".

Viss notiek. "Rīgas dome nolēmj piedalīties kopuzņēmuma "Valdemāra centrs" izveidošanā, nodibinot sabiedrību ar ierobežotu atbildību, vienojoties, ka Rīgas domei pieder 28 daļas no sabiedrības 200 daļu kopīgā skaita. Pilsēta iegulda a/s "Valdemāra centrs" statūtu fondā zemes gabalu 2274 m platībā, kura vērtība saskaņā ar Latvijas zemes kadastra centra novērtējumu ir 191,9 Ls/m (Ls 436 382)."

Ar šā paša lēmuma 4. punktu (lēmumu gatavojis PAD tās direktora J. Paegles personā) J. Paegles kungs pilnvaro sevi pārstāvēt Rīgas domei piederošās daļas kopuzņēmuma valdē. Lai tā būtu. Domei nav iebildumu.

Tomēr skaisto, silto 2. jūlija vakaru Paegles kungs nepavada liksmībā par kārtējo (jau neskaitāmo kopš šā sasaukuma domes darbības uzsākšanās) iekaroto virsotni (piedodiet – valdi). Viņš strādā, lai jau nākamajā – saulainajā 3. jūlijā – ritā Pilsētas attīstības komitejas sēdes darba kārtības 3. punktā cīnītos "Par grozījumiem Rīgas domes 23. 04. 1996. lēmumā Nr. 3122 "Par arhitektoniskiem un pilsētībūvnieciskiem risinājumiem Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā". Sēdes materiālos nav dokumentēta teksta, ar kuru paredzēts mainīt lēmumu Nr. 3122, jo pēc izpildinstitūciju pieredzes jau zināms – padod tik priekšā tiem domniekiem – lēmējīnstitūcijai – jebkādu papīru, aizrunāsies tiktāl, ka ne tikai ratu riteņos sprunguļus sabāzīs (Paegles kunga iemīļots teiciens), bet var vēl vispār zirgu par ratiem pataisīt. Bet skanēja grozītais/papildinātais lēmums tā: "Noteikt, ka pasūtītājam .. kurš plāno veikt arhitektoniskas vai pilsētībūvnieciskas izmaiņas Rīgas pilsētas vēsturiskajā centrā par pašvaldības budžeta līdzekļiem, tas jādara, izsludinot atklātu konkursu" (un tālāk pēc

teksta, papildinājums izcelts).

Šajā ekonomiskajā situācijā CELTS?!? un vēl par pilsētas BUDŽETA?!? līdzekļiem tuvāko 10 gadu laikā Rīgā netiks nekas! Tas nu ir skaidrs pat domes garderbīstībai. Tomēr Pilsētas attīstības komiteja ar tās priekšsēdētāju Anriju Brenčānu priekšgalā (kaut gan pirms diviem mēnešiem lēmums Nr. 3122 tika iesniegts kā Attīstības komitejas, nevis individuāli domnieces I. Rībenas sagatavots – tam ir svars!) – tātad komiteja nobalso PAR! šo labojumu – galu galā ir karsts, pēc dažām dienām sākas domes vasaras brīvdienas, domes un vairāki komitejas locekļi jau šobrīd kavējas kaut kur pie ūdeņiem vai ziedošās pļavās. Tiešām, tāds bezgaiss un sutīgums pilsētas centrā, ka komitejas locekle I. Rībena zaudē humora izjūtu, – un tas ir nopietni.

Tik nopietni, ka pie toreizējā pašvaldību valsts ministra Ernesta Jurkāna, kurš it kā esot "grozījuma" nepieciešamības autors, kopā tiek pulcināti Attīstības komitejas vadītājs A. Brenčāns, pilsētas galvenais arhitekts G. Asaris, Vēstures un kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas priekšnieks G. Baumanis (neierodas), Arhitektu savienības priekšsēdētājs J. Lejnīks, RTU profesors J. Krastiņš un domniece I. Rībena. Visi ir spiesti vienoties kompromisā.

Vasaras beigās – 1996. gada 27. augustā – Rīgas dome pieņem lēmumu "Par grozījumiem Rīgas domes 23. 04. 1996. lēmumā Nr. 3122", kas vārdus "par pašvaldības budžeta līdzekļiem" aizvieto ar tekstu "izlietojot vai ieguldot valsts vai Rīgas pašvaldības līdzekļus vai īpašumu".

Vismaz fiziskas un juridiskas personas, ja tām pieder vai ja tās nopirks zemi pilsētas vēsturiskā centra robežās, nu varēs būvēt uz nebēdu pēc savas gaumes un līdzības un, protams, par saviem līdzekļiem. Mūsu jaunbagātnieki

taču ir tādi smalka stila un izsmalcinātas gaumes pravieši, un ārvalstu investoriem, bez šaubām, nav augstākas ieinteresētības kā vien nesavtīgas rūpes par Rīgas kultūrvēsturiskā mantojuma tālāku izkopšanu. Bet "Valdemāra centram" – tam nu tomēr nāksies arhitektonisko ideju izvēlēties atklāta konkursa ceļā, vismaz spēkā esošā likumdošana to pieprasa.

Pēdējais izgājiens.

1996. gada 19. novembrī 14. 00 Arhitektūras pārvaldē PAD direktors J. Paegle rīko Rīgas domes Pilsētas attīstības komitejas un Pilsētībūvniecības padomes kopīgu sēdi un pats arī to vada – pilsētas galvenais arhitekts Gunārs Asaris atrodas slimnīcā. Sēdes darba kārtībā vajadzētu apspriest arhitektu biroja "Sarma un Norde" izstrādāto (turklāt vairākos variantos, ar maketiem M 1:200) "Valdemāra centra" projektu. Sirsnīgi. Tomēr ne velti gandrīz pirms gada čemodāns tika iemests aizejošajā vilcienā! Pēdējā cerība uz kolektīvo (bez)atbildību.

Pilsētībūvniecības padomes locekļi – Latvijas arhitektūras promīnences – un pārējie bezgalīgi diskutē par tēmu – vajag vai nevajag konkursus, lai gan tas ir vienīgais, par ko varētu arī nediskutēt un netērēt laiku, gluži vienkārši – viss jau ir POST FACTUM.

Un te nu beidzot pār domnieci I. Rībenu nāk atklāsmes gaiss un viņa fiziski izjūt sevi kā Montmorensiju Haimārketas universālveikala priekštelpā, kur sākotnēji "mastīfs, viens vai divi kolliji, sanbernārs, daži dzinējsuņi un ņūfaundlendieši, aitu suns, franču pūdelis ar kupli spalvotu galvu un noplukušu vidukli, bulldogs, vairākas levretes vidējas žurkas lielumā un pāris Jorkšīras sētas suņu sēdēja pacietīgi, rātni un domīgi. Miers un klusums valdīja vestibilā. Telpā līdinājās rāmuma, rezignācijas un maigu skumju gars..." Un tālāk – visiem zināmais trācis, līdz "visi suņi cinījās tā, it kā no iznāku-

ma būtu atkarīga viņu dzīvības un īpašuma glābšana".

Kādi konkursi? Kāda atklātība? Kam tas viss vajadzīgs? Lielākā daļa klātesošo daudz vairāk tic iespējamībai nokļūt tuvu varas struktūrām un tādā veidā iegūt pasūtījumus, nekā iespējamībai, piedāvājot augstākās proves arhitektūru, vinnēt konkursos.

Nevajag steidzināt laiku. Nevajag voluntāri iejaukties procesu dabīgajās apītēs. Rīga nav Parīze.

Tomēr nemiera sēkla ir mesta, un sēdes nobeigumā tā arī neizdodas panākt monolītu balsojumu par visu tiesību izstrādāt pilnu "Valdemāra centra" projektu deleģēšanu birojam "Sarma un Norde".

Bet konkurss notika. Nav zināms KAD un KUR tas tika izsludināts – to neizdevās noskaidrot, jo Rīgas domes Informācijas dienesta vadītāja vietniece Laila Ivāna par to neko nezināja, savukārt domniece I. Rībena pat pēc Ziemassvētku brīvdienām vēl nebija redzējusi konkursa nolikumu. Jaungada pirmajās dienās gan tas parādījās un ir saglabājies ar melns uz balta rakstītiem vārdiem: "Konkursa materiālu iesniegšanas termiņš – 1997. gada 14. janvāris." Bet konkursa dalībniekiem jāiesniedz šādi materiāli: abas ielas fasādes, ietverot blakusesošo ēku fasādes (mērogā 1:100), perspektīva vai fotomontāža, ēkas makets (mērogā 1:200) u. c. Tā nekas. Žūrijā no 7 tās locekļiem – trīs arhitekti – G. Baumanis, J. Poga un I. Rībena (ar A. Brenčāna svētību, jo klimats augšējos domes slāņos mainījies). J. Paegle – atbildīgais sekretārs. Kā par nelaimi, Ministru kabineta pieņemtie noteikumi paredz konkursa nolikuma saskaņošanu ar Arhitektu savienību. J. Lejnīka kunga paraksta iegūšana noved pie konkursa materiālu iesniegšanas termiņa pagarināšanas līdz 1997. gada 30. janvārim un konkursa vērtēšanas komisijas pieauguma

par vienu arhitektu – klāt nāk Andris Purviņš – LAS valdes loceklis.

K. Valdemāra ielā 3 tiek iesniegti 7 priekšlikumi. Ar novēlošanos – nevis paredzētajā 14. februārī, bet 10. martā – sanāk konkursa komisija 5 (no 8) cilvēku sastāvā – A. Brenčāns, A. Purviņš, J. Poga, S. O. Osters (*Stig Olof Oster – Skanska International Building AB* direktors – sirsnīgs virs, celtnieks) un I. Rībena (klātesot arī atbildīgajam sekretāram J. Paeglem), un četri tās pārstāvji (no 5) vienbalsīgi nobalso par labāko atzīt darbu ar devīzi 1827, un – kāds pārsteigums! – tas izrādās arhitektu biroja "Sarma un Norde" iesniegtais konkursa priekšlikums. No balsošanas atturas I. Rībenas kundze, jo savā atzinumā par atklāto konkursu "Valdemāra centrs", kas iesniegts J. Paegles kungam kā konkursa organizatoram un komisijas atbildīgajam sekretāram, bez jau iepriekšpieminēto konkursa organizatorisko nepilnību uzskaitīšanas un netaktiskā atgādinājuma, ka nolikums par konkursa nepieciešamību domē bija pieņemts jau 23. aprīlī, vēl atļaujas paust uzskatu, ka tas viss ticis darīts apzināti, lai vulgarizētu un profanētu pašu konkursa ideju.

Bet no 7 iesniegtajiem konkursa priekšlikumiem arhitektu biroja "Sarma un Norde" piedāvātais darbs tiešām nebija tas sliktākais, kā nekā vingrināšanās pie "Valdemāra centra" projektēšanas turpinājusies ilgāk par gadu. Smagi... bet laimīgi!

Šķiroties žūrijas locekļi vienojās par nepieciešamību sarīkot konkursam iesniegto projektu sabiedrisko skati AS telpās nākamās nedēļas trešdienā, bet – nebūtu domniecei I. Rībenai nejausi laimējies, viņa tā arī neuzzinātu, ka viss klusi un ātri notika jau divas dienas iepriekš – pirmdienas! vakarā – isa J. Paegles kunga uzruna, isa J. Pogas kunga anotācija par darbiem, iss apsveikums no Skanskas ierindas līmeņa pārstāvja puses, ziedi uzvarētājiem (klāt nebija ne A. Purviņa, ne A. Brenčāna, pat ne S. O. Osters kunga) un glāze šampanieša. Pasākums beidzās, tā isti nemaz nesācies. Tāpat kā konkurss. Taktikas mākslu J. Paegles kungs ir apguvis, tas nu ir jāatzīst.

P. S. Rakstam pievienoju manā rīcībā esošo arhitekta A. Purviņa vērtējumu konkursam "Valdemāra centrs". Sk. 81. lpp. ■

NAKAMĀ ŽURNĀLA TEMA

MUIŽAS UN PILIS

Zvārtavas pils tagad ir Latvijas Mākslinieku savienības īpašums, kura pilī veic restaurācijas darbus.

